

SXEDIO.58A

7.9.1878: ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΑΠΕΣΤΑΛΜΕΝΟΥ ΤΟΥ
LONDON TAIMS ILLUSTRATED ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΣΥΓΚΡΑΣΗ,
ΓΥΨΟΥ, ΛΕΥΚΟΝΟΙΚΟ ΚΑΙ ΚΥΘΡΕΑ

Το Σάββατο 7 Σεπτεμβρίου, ο απεσταλμένος του **Illustrated London News** μετέδιδε από τη Λευκωσία (έκδοση 12 Οκτωβρίου) τις εντυπώσεις του από τη συνέχεια του ταξιδιού του συνοδεύοντας το νέο βρετανό διοικητή της Αμμοχώστου Λοχαγό Σβαίην, κατά τη διάρκεια επιθεώρησης που έκαμε στα χωριά Σύγκραση, Γύψου, Λευκόνοικο και Κυθραία:

"Χθες ήταν σίγουρα η πιο θερμή μέρα που συναντήσαμε. Εγκαταλείποντας το Τρίκωμο περάσαμε από μια πεδιάδα για μια ώρα και φθάσαμε στο χωριό Σύγκραση, όπου μετά από μερικές δυσκολίες βρήκαμε τον κοινοτάρχη.

Ο Λοχαγός Σβαίην σταμάτησε για να δεχθεί τους προύχοντες, αλλά η ζέστη ήταν τόσο μεγάλη ώστε δεν μπορούσαμε να αναπνεύσουμε και προχώρησα ήσυχια με τις αποσκευές. Μετά ανεβήκαμε σε ένα ασβεστολιθικό πλατώ όπου οι ακτίνες του ήλιου αντανακλούσαν πολύ άσχημα για τα μάτια και το πρόσωπο.

Σε μια ώρα βρισκόμαστε στο Λάπαθος, όπου βρήκαμε για λίγα λεπτά καταφύγιο και νερό. Το επόμενο χωριό ήταν ο Ύψος (Γύψου). Όπως αυτά όλα τα χωριά μοιάζουν πολύ, λίγα μπορούν να αναφερθούν. Αποτελούν απλώς μια συλλογή από πήλινες καλύβες.

Εάν το χωριό είναι τούρκικο υπάρχει ένα κακόμοιρο κτίριο που χρησιμοποιείται ως τζαμί και το οποίο ξεχωρίζει λίγο πάνω από τα άλλα σπίτια. Οι γυναίκες είναι ντυμένες στα άσπρα και έχουν καλυμμένο το πρόσωπο.

Εάν το χωριό, όπως συμβαίνει συνήθως, είναι ελληνικό, υπάρχει μια κακόμοιρη εκκλησία και οι γυναίκες φορούν πολύχρωμα ρούχα με μαντήλια γύρω από τα μαλλιά τους μόνο.

Σε μια άλλη ώρα φθάσαμε στο Λευκόνοικο, την

πλέον σημαντική πόλη της επαρχίας.

Ενας Ζαπτιές προχώρησε για να ανακοινώσει την άφιξη μας κι' όπως περιμέναμε να μείνουμε το βράδυ, το καλύτερο σπίτι (εκείνο του γιατρού) ετοιμάστηκε για μας.

Προχώρησα μπροστά ώστε να παρακολουθήσω την άφιξη του Σβαίην για να καταγράψω με μεγαλύτερη ευκολία αυτά που θα έβλεπα, παρά αν τον συνόδευα.

Ο κόσμος συγκεντρώθηκε στην είσοδο του χωριού και μόλις ο Καϊμακάμης και η συνοδεία του θεάθηκαν να έρχονται από τη πεδιάδα, άρχισαν να παίζουν οι καμπάνες της εκκλησίας. Γρήγορα μαζεύτηκαν πολλές εκατοντάδες κόσμου στο δρόμο και στις στέγες όλων των σπιτιών της περιοχής.

Ιερείς και άλλοι ηγετικοί παράγοντες της πόλης προχώρησαν σε μικρή απόσταση για να υποδεχθούν τον Καϊμακάμη και σχηματίστηκε θριαμβευτική πομπή. Αλλά δεν υπήρχαν ιαχές ούτε θόρυβος εκτός από τις καμπάνες που ηχούσαν.

Μπροστά πήγαιναν οι ζαπτιέδες και ακολουθούσε ο Λοχαγός Σβαίην και ο μεταφραστής του πάνω στα άλογα περικυκλωμένος από τον κόσμο, του οποίου ο αριθμός αυξανόταν ενώ προχωρούσαν.

Κάτω από το παράθυρο από το οποίο παρακολουθούσα τη σκηνή είχε συγκεντρωθεί μεγάλος αριθμός γυναικών, οι οποίες σε τέτοιες περιπτώσεις μένουν μαζί μακριά από τους άνδρες, εν αναμονή της προσέγγισης της πομπής που προχωρούσε γρήγορα.

Αυτό το πλήθος που δεν έκανε φασαρία είχε μια περίεργη επίδραση. Θα ήταν γύρω στους εξακόσιους με επτακόσιους. Αυτή η οχλοβοή στην Αγγλία ή σε άλλα μέρη της Ευρώπης θα συνοδευόταν από φωνές και ιαχές. Αλλά όλοι αυτοί οι άνθρωποι ήσαν τόσο σοβαροί και ήσυχοι ώστε η αντίθεση ήταν περίεργη.

Ο Λοχαγός Σβαίην ξαφνιάστηκε από την υποδοχή, αλλά επικράτησε η ατάραχη συμπεριφορά του. Στην πραγματικότητα φιανόταν σαν πραγματικός Καϊμακάμης. Η σκηνή θα ήταν σχεδόν γελοία αν δεν άφηνε να φανεί η οδυνηρή σκέψη για το τι αυτοί οι

ήσυχτοι συγκρατημένοι άνθρωποι, είχαν υποφέρει από τους προηγούμενους Καϊμακάμηδες και για το τι πρόσβλεπαν από τους βρετανούς αφέντες τους.

Σαν ξεπέζεψε ο Λοχαγός Σβαίην ήλθε πάνω όπου βρισκόμουν εγώ και το δωμάτιο, όχι μόνο το δωμάτιο, αλλά ολόκληρο το σπίτι γέμισε αμέσως από κόσμο, που κατόρθωσε να προχωρήσει με αποτέλεσμα να κλείσει η σκάλα, τα παράθυρα και οι πόρτες ή άλλα σημεία απ' όπου θα μπορούσε να δει τον Καϊμακάμη.

Η οικοκυρά του σπιτιού προχώρησε και κάπνισε λιβάνι μέσα σε ένα όμορφο ασημένιο θυμιατό (δίσκο) και πάνω από το μυρωδάτο καπνό αναμενόταν από σένα να περάσεις το χέρι σου και να κάνεις το σταυρό σου. Μετά σου έρριχναν ροδόσταγμα μέσα στο χέρι από ένα αργυρό αγγείο (μερρέχα). Ακολούθησε ο συνηθισμένος καφές μέσα σε μικρά φλυτζάνια.

Μετά άρχισε δουλειά και ανταλλάγηκαν οι συνήθειες φράσεις μέσω του μεταφραστή. Εδώ μπορεί να τονισθεί ότι μέχρις ότου οι επίσημοι μας θα είναι σε θέση να κουβεντιάζουν ελεύθερα και εύκολα με το λαό στη γλώσσα του ποτέ δεν θα μπορέσουμε πραγματικά να τους κυβερνήσουμε δίκαια ή να αντιληφθούμε τις απαιτήσεις τους.

Το Λευκόνικο είναι κυρίως χριστιανική πόλη, αλλά υπάρχει και μια μικρή τουρκική κοινότητα. Ο Καϊμακάμης στη συνομιλία του παρατήρησε ότι οι Τούρκοι και Έλληνες, Μωαμεθανοί και Χριστιανοί, θα τύχουν της ίδιας συμπεριφοράς υπό τη διακυβέρνηση της Βασίλισσας.

Αλλά για να φανεί πόσο αυτοί οι άνθρωποι εκτιμούν την ανοχή σχεδόν αμέσως ζήτησαν όπως τα δυο γειτονικά τουρκικά χωριά πρέπει να καταστραφούν ή μάλλον οι τούρκοι πρέπει να οδηγηθούν μακριά από αυτά τα δυο χωριά, διότι τους ενοχλούσαν και τους έκλεβαν τα πρόβατα.

Εγινε συζήτηση για την φτώχεια και τα ίδια παράπονα για σκληρή φορολογία και λίγη αμφιβολία υπάρχει ότι οι Τούρκοι επίσημοι γονάτισαν αυτούς τους δυστυχείς ανθρώπους όπως μπορούσαν.

Το ταξίδι μας για τη μέρα δεν τέλειωσε μια και

αποφασίσαμε να πάμε αμέσως στην Κυθρέα. Έτσι ανεβαίνοντας στα άλογα μας στις 3 μ.μ. αναχωρήσαμε από το Λευκόνοικο και κατευθυνθήκαμε από την ίδια πεδιάδα και σταδιακά πλησιάσαμε τους πρόποδες της οροσειράς.

Αφήνοντας στα αριστερά μας ορισμένα χωριά ιππεύσαμε μέσα στα άλση και τις λεωφόρους της Κυθρέας μετά τη δύση του ηλίου και ικανοποιημένοι που είδαμε πράσινα φύλλα, πολυτελείς φυτείες και ακούσαμε τον ήχο πολλών ρυακιών που σχηματίζονται από τη μεγάλη πηγή στους πρόποδες του Πενταδακτύλου.

Εκπλαγήακμε σαν είδαμε τα μεγάλα κτίρια να εγείρονται διά μέσου των δένδρων που είναι περικυκλωμένα.

Στο κύριο σημείο της πόλης όπου βρίσκονται τα καφενεία, ευρίσκονται πλατάνια και μουριές και άλλα μεγάλα δένδρα παρόμοια των οποίων δεν είδαμε σε άλλα σημεία της νήσου.

Ενα μεγάλο ποσοστό του εδάφους εδώ φυτεύεται με μουριές και υπάρχουν μεγάλες εκτάσεις βαμβακιού και σισαμιού. Αυτή η όαση στους πρόποδες του βραχώδους Πενταδασκτύλου, φαίνεται από τη Λευκωσία, η οποία απέχει μόλις εννέα μίλια νότια.

Μας φιλοξένισαν και στο μεγάλο σπίτι ενός αμερικανού εμπόρου και είχαμε εξαντληθεί σχεδόν έπειτα από τη μακρυά ίππευση μας.

Την επομένη μέρα (Σάββατο) κατευθυνθήκαμε στη Λευκωσία, λυπούμενοι που εγκαταλείψαμε την Κυθραία.

Παρέλειψα να αναφέρω ότι δύο άγγλοι γεωργοί οι κ.κ. Σπάρροου και Μπας αγόρασαν μια μεγάλη φάρμα, αποκαλούμενη Τσιφλίκ Λαζάρα, στο Λεϊζάτα, στα Κούκλια, όχι μακριά από τη θάλασσα.

Μιλούν πολύ καλά για τη χώρα που σκοπεύουν να εισάξουν καλές ποικιλίες αγγλικών αρνιών, τις οποίες βρήκαν πολύ επιτυχείς στην Αυστραλία.

Αυτοί οι κύριοι είναι οι πρώτοι Άγγλοι γεωργοί που εγκαταστάθηκαν στη νήσο και ελπίζεται ότι το πέρασμα τους να ανταμειφθεί και το

παράδειγμά τους να ακολουθήσουν και άλλοι ευρωπαίοι. Θα διακινδυνεύσω, σαν θα επισκεφθω εκείνο το σημείο του νησιού, να επιθεωρήσω τις εγκαταστάσεις τους και να κρίνω μόνος μου τις προοπτικές τους, όταν θα έχουν περισσότερο χρόνο να γνωρίσουν τις ικανότητες της περιουσίας τους.

Θα ήταν καλό πράγμα εάν η Κυβέρνηση έδινε κίνητρα για ανθρώπους αυτού του είδους που θα ήθελαν να επανδύσουν χρήματα στη γη εδώ, εφ' όσον προς το παρόν οι ιδιοκτήτες γης έχουν τέτοιες μικρές περιουσίες, και μεγάλοι επιχειρηματίες θα μπορούσαν να καλλιεργούν με πολύ λιγότερα έξοδα.